

zuzana stanislavová

***Tvorba
pre deti
a mládež
2014, I***

V pôvodnej próze pre deti a mladých v súčasnosti pokračujú pozitívne trendy z posledných rokov. Svedčí o tom skutočnosť, že ročná „žatva“ príbehov určených do rúk deťom a mládeži pravidelne prináša niekoľko originálnych, v prípade debutantov povedzme sľubných príspevkov, ktoré stvárajú svet rovnako úspešne mimetickými metódami, ako aj prostredníctvom fantastiky či náročnejšej symboliky. V tom zmysle sa v súčasnej próze pre deti a dospelých profilujú dve zodpovedajúce línie tvorby s pozvoľným prechodom medzi nimi. Navzájom sa odlišujú nie z axiologického, ale z poetologického hľadiska. Pravdaže, kvalitných príbehov pribudne každoročne len niekoľko – a nebolo to inak ani v roku 2014. Viaceré z tých minuloročných prinášajú univerzálne platnú výpoveď o stave ľudskej duše a dnešného človečstva, iné zásadným spôsobom oslovujú predovšetkým špeciálne potreby formujúceho sa mladého človeka, tlmočia je-

Prózy pôvodné, príbehy výborné

ho životné pocity zo sveta; pozoruhodnú estetickú hodnotu môžu však mať aj také prózy, ktoré kultivovane vychádzajú v ústrety tvorivo-hravým potrebám detí, poskytujúc im dávku pohody a optimizmu.

UNIVERZALITA AKO TVORIVÝ PROGRAM

Ako som naznačila vyššie, v prozaickej tvorbe sa stretávame s dielami, ktoré sa svojimi významami a zmyslom neobracajú len k mladému adresátovi, ale naplňajú univerzálnejšie ambície. Imaginatívnym príbehom odкрývajú súvislosti týkajúce sa ľudskej existencie a jej zmyslu, kultúrnej a humánnej identity človeka či problémov ľudskosti súčasnej civilizácie vôbec. Adresovanie takýchto príbehov mladému čitateľovi (a ich výtvarný dizajn) má teda skôr orientačnú funkciu; nevylučuje dospelého recipienta.

Povedané zaiste platí o textovo-obrazovej publikácii **Daniela Pastirčáka** O kresbe, čo ožila (Slovart). Významová orientácia autorových kníh pre mladých (*Damianova rieka* a *Čítet alebo*

More na konci sveta) doposiaľ smerovala k závažným morálnym problémom súčasnosti, pričom ich filozofickú interpretáciu realizoval pomocou nie jednoduchej metaforiky a symboliky. Aj jeho nová kniha pre deti má náročnejší filozofický plán. Zároveň je viditeľná snaha zdisciplinovať naráciu, oslobodiť štýl od redundantných či ornamentálnych výrazov, ktoré jeho knihy pre mladých občas zaťažili. Rozprávanie o božskom princípe lásky, stvorenia a riadenia stvoreného a o nemožnosti človeka pokúšať sa o to isté bez následkov sa tak stalo výrazovo úsporným, architektonicky kompaktným a kompozične jednoduchým. To tvorí vhodný kontrast k zložitosti tematizovanej problematiky, k mýtiskej metafoře rozdielu medzi stvorením a tvorením. Napriek náročnej metaforike próza zostala recepcie prístupnou pre deti, ale zároveň ponúka bohaté podnety pre duševnú aktivitu dospelého čitateľa.

Pastirčákovmu posolstvu o láske je blízka najnovšia próza **Daniela Heviera**. Tohto empatického humanistu mimoriadne znepokojujú veci, ktoré dokážu dieťa frustrovať, rovnako ako sociálno-patologické javy, ktoré poznamenávajú dnešný život. V predmetnom rámci zvykne vystúpiť z hraníc estetického tvarovania problému a siahnuť aj po priamočiarejšie štylizovanej výpovedi. Príbeh **Svet zachránia rozprávky** (Trio Publishing) svojím zmyslom reaguje na xenofóbiu narastajúcu v súčasnej komplikovanej dobe, ale rovnako nalieha aj na s tým súvisiace ohrozenie bytostnej podstaty dobra a lásky a na silu tradícií vo vzťahu k zachovaniu si vlastnej humánnej identity. Posolstvo príbehu je vyjadrené imaginatívne, prostredníctvom funkčne využitej intertextuality a prepojenia reálneho princípu s fantastikou tak, aby výsledný efekt čitateľa katarzne zasiahol. V tom smere autor premyslene pracuje najmä

s odkazmi na H. CH. Andersena. Aluzívne sa dotýka osobnosti tohto rozprávkaru – v rámci pomenovania postáv teda nie náhodou bezdomovec, rozprávkar nesie meno Anders; nie náhodou je bezdomovec a nie náhodou zabudol na vlastnú identitu. Ak navyše vezmeme do úvahy aj zrkadlovým písmom zaznamenanú autorovu „dedikáciu“ čitateľovi, je v postave Andersa tak trochu zakódovaný aj on sám. Sujetové narážky, paralely, resp. citátové odkazy nájdeme však najmä v súvislosti s protagonistami príbehu (Krištof a Zaraza) a rozprávkami Statočný cínový vojačik (paralela medzi protagonistovým problémom s nohou a vojačikom bez nohy; statočnosť oboch postáv), Dievčatko so zápalkami (paralela dievčiny Zarazy s Andersenovým dievčatom prostredníctvom priestoru i zdroja a funkcie svetla) a Snehová kráľovná (paralela na úrovni postáv i sujetového vyjadrenia zápasu dobra so zlom). Motív chladu, ktorý hrozí zahaliť svet a ktorý má svoj pôvod v reprezentantoch zla, a zápas s ním môže asociovať aj príbeh malej Momo z prózy Hodynový kvet M. Endeho. A zaiste nie náhodou zohrá v Hevierovej próze opäť svoju rolu symbol srdca a krvi. Lyrický príznač, ktorý navodzuje už tematizovaná problematika, je zintenzívnený veršovanými komentármi, slúžiacimi jednak ako prológ, v dvoch ďalších prípadoch zasa ako anticipácia uzlových bodov sujetového konfliktu. Vytvárajú latentný dojem, akoby celý príbeh o zápase lásky s nenávisťou spieval potulný spevák. Ak v slovenskej próze pre deti a mladých možno dnes hovoriť o kvalitnej postmoderne, Daniel Hevier k nej určite patrí.

Dve knihy **Jána Milčáka** z minuloročnej produkcie potvrdzujú prítomnosť esteticky náročne koncipovaného tvorivého programu u tohto autora, ako aj skutočnosť, že sa v nej vyhranili

LUBOSLAV PALO / Daniel Hevier: *Veľké Bum a malé Bum*

dve metodologicky modifikované línie. Jedna z nich sa začína jeho prozaickou knižnou prvotinou *Rozprávka o Marianke* a je charakteristická väčším dôrazom na epický moment; do tejto línie možno zaradiť knihu *Jonatán malý ako omrvinka*. Druhá línia jeho tvorby sa začína *Chlapcom Lampášikom* a autor tu viac alebo menej (dá sa povedať, že čím bližšie k súčasnosti, tým viac) rezignoval na epické zosieťovanie lyricko-symbolických asociácií a ich filozofických podtex-

tov; do tejto línie patrí kniha *Starec, ktorý lietal*.

Príbehy prvého typu, teda aj *Jonatán malý ako omrvinka* (Goralinga), sú vytvorené esteticky pôsobivou súhrou reálnych a realistických prvkov s prvkami fantazijnými. Schopnosť bezproblémovo komunikovať s detským čitateľom nie je narušená, čo zaiste podnecuje aj animovaný kontext hovoriacich zvierat, ktorý má pre deti čitateľnú funkciu vyjavovať okrúhlu celistvosť sveta. Celkový harmo-

nický pocit vytvára vonkajšková i vnútorná krása postáv, množstvo príjemných vizuálnych i auditívnych asociácií a v tematickej rovine motívy umenia. Epická línia prózy je skromnejšia, ale stále dobre čitateľná. Dôraz sa však sústreďuje na evokáciu vzájomným porozumením naplnených vzťahov, nezištného priateľstva, radosti zo života a z prítomnosti bytostí, s ktorými si rozumieme. I v tomto diele zostávajú postavy milčakovsky jemné, duchovne noblesné. Je to kniha, akej zvykneme hovoriť krásna, kultivujúca ľudskú dušu; kniha, v ktorej cítime zjednotenie, komplexnosť aj intenzitu funkčne využitých estetických prvkov.

V knihe ***Starec, ktorý lietal*** (Trio publishing) však estétstvu až adorácii krásy chýba súhra spomínaných prvkov. Navonok sa to prejavuje elimináciou epickej nite a vysokou dominantnosťou asociatívnosti, v dôsledku čoho lyrický živel sujet „hatí“ až neutralizuje. Príbeh sa teda stáva fragmentárnym v takej miere, že ho vnímame už len ako súbor podnetov na vyvolanie zmyslových predstáv (ktoré ako jednotlivosti sú z hľadiska imaginácie väčšinou skutočne pôsobivé), prípadne podnetov pre filozofujúce úvahy (zrejme však dosť odťažité od detskej skúsenosti a detského sveta). Náznakovosť spôsobuje, že posolstvo zašifrované v texte sa stáva ťažko čitateľným. A tak možno vysloviť oprávnenú obavu, že kniha (aj zásluhou dizajnu) zostane skôr krásnym artefaktom než spontánne vyhladávaným čítaním detí...

Napokon v tejto „univerzálnej“ kategórii knižných novínok spomeňme jednu z najkrajších kníh roka 2014, príbeh ***Orfeus a Eurydika***, ktorý podľa starogréckeho mýtu prerozprávala **Beata Panáková** (Perfekt). Po knihe Dafnis a Chloé tak zopakovala naratívne striedmu, ale esteticky mimoriadne účinnú stylizáciu starovekého ľúbostného príbehu,

spofahnúc sa na latentnú lyrickosť témy o láske s tragickým koncom. Sugestívne podaný príbeh bez zbytočného výrazového ornamentalizmu je esteticky kongeniálny s ilustráciami I. Zámečníkovej a doplnený zasväteným doslovom autorky. Nielenže kultivuje estetické čítanie mladého čitateľa, ale rozširuje aj poznanie prameňov, z ktorých vyrastala európska kultúra.

SILA REALISTICKY MODELOVANEJ NARÁCIE

Hoci v aktuálnej (nielen pôvodnej, ale i prekladovej) tvorbe pre deti a pre mladých prevláda fantazijno-imaginatívny princíp a pod jeho gesciou každý rok príde na trh niekoľko mimoriadne podnetných próz pre mladých, v posledných rokoch sa pravidelne objavujú aj výnimočne kvalitné príbehy vystavané na čisto mimetickom, realistickom princípe.

V tomto okruhu tvorby predstavujú osobitý tón étericky jemné, lyricky krehké príbehy **Jany Bodnárovej** – tentoraz v jedenástich miniprózach nazvaných ***Dita, 30 mušiek svetlušiek*** a iné príbehy (Perfekt). Bodnárová sa sústreďuje na vyjadrenie postrehov a pocitov detských postáv, resp. na záznam objavov, ktoré vykonajú, vzťahov, v ktorých sa prejavia. Pocitovosť je v realite bezpečne ukotvená nenápadným príbehom, integrujúcim detaily a asociácie do celistvej výpovede. V takto modelovanom epickom svete deti citlivo vycítia slabosť iných bytostí a bez zaváhania poskytnú pomoc – či je to exotický motýľ, ktorý vyletel z botanickej záhrady a hrozí mu zamrznutie, alebo slepý harmonikár vystavený útoku výrastkov, zatúlaný papagáj, hluchý pes alebo stratený medveď. Vždy ide zároveň o odkrývanie zázračna v každodennosti postupmi podobnými snívaniu alebo fantazijnému ozvláštneniu všednos-

ti. Zmyslová báza metaforiky sa opiera o detskú skúsenosť a vnímanie jednotlivých dimenzií sveta.

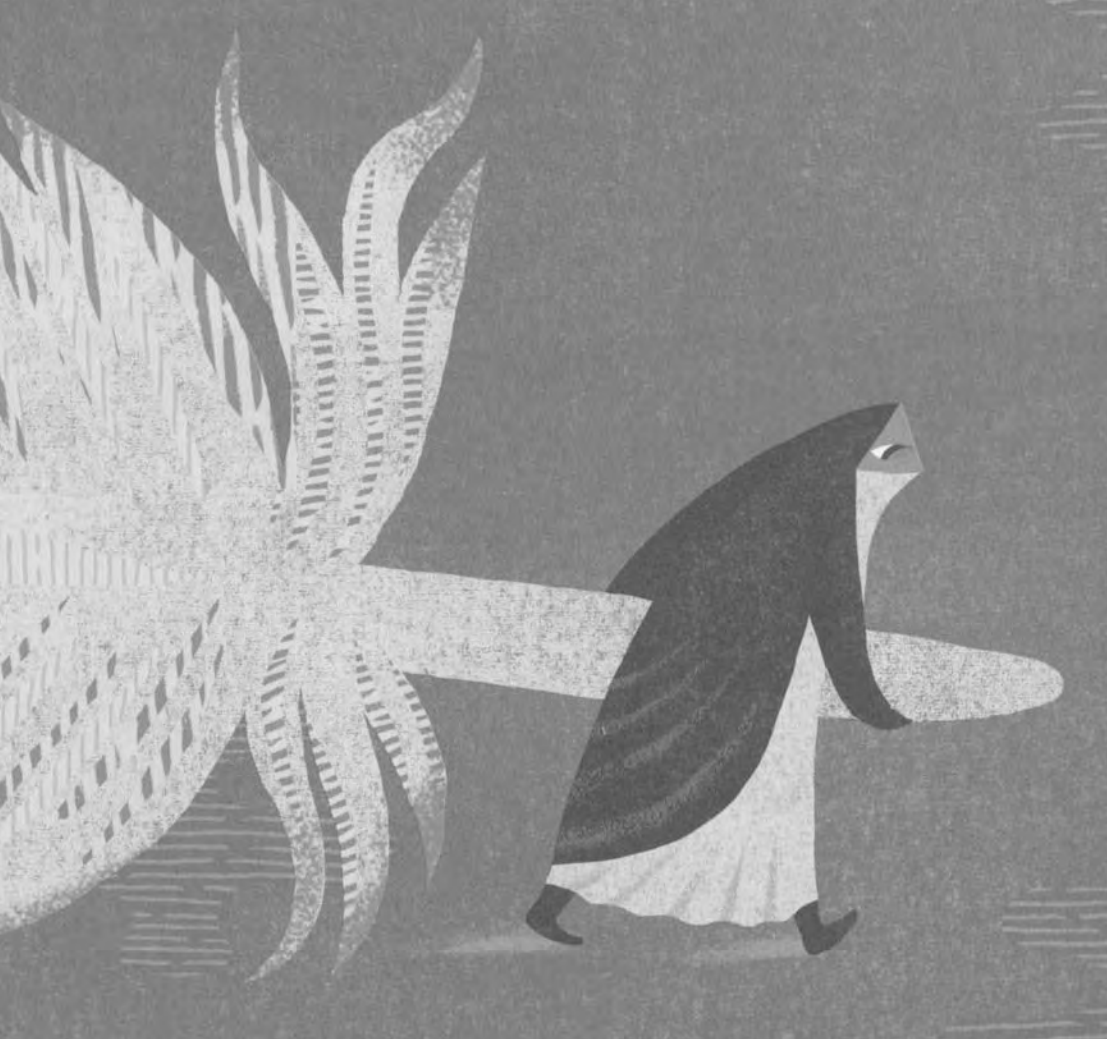
Do sledovanej kategórie tvorby patria aj príbehy *Tone Revajovej*. Tretia časť jej vydarenej série o desaťročnom dievčatku *Tvoja Johanka* (Slovart) volne nadväzuje na predchádzajúce dva zväzky (Johanka v Zapadáčiku a Zlom väz, Johanka, obe 2013). To, čo predbežnú trilógiu (už tetralógiu) spája, je (okrem hrdinky) fenomén túžby a „nedostače“ viazanej na najobyčajnejšie veci života, ktorých prítomnosť si zvlášť dobre uvedomíme vtedy, keď nám chýbajú. V najnovšej časti je to nevyhnutnosť opäť nadväzovať nové sociálne kontakty (a spoznávať tak rozličné typy ľudí) v novom prostredí, ale aj túžba vlastniť mailovú adresu a potreba kontaktu s otcom. Jedno sa splní (vlastný počítač a mailová adresa), druhé je na najlepšej ceste, aby sa splnilo (rozbehne sa komunikácia s otcom), pridanou hodnotou je črtajúci sa matkin partner. Okrem dispozície nahmatávať prirodzené radosti a starosti dospelých detí a zobrazíť ich bez vyumelkovanosti na tvorbe T. Revajovej fascinuje presvedčivý, živý hovorový jazyk a rovnako presvedčivo stvárnené, nesentimentálne, pritom vrúcne vzťahy k ľuďom s dávkou akurátne odhadnutej detskej kritickej sebareflexie.

V súvislosti s nasledujúcimi dvoma prózami môže človeku prísť na um porekadlo – nechvál’ deň pred večerom. V oboch prípadoch ide totiž o veľmi mladé debutantky, ktoré svoju autorskú kvalitu musia potvrdiť až ďalšími knižkami. Obidve však vytvorili príbehy pre dospelých, ktoré patria k tomu najlepšiemu z minulého roka a sú svedectvom o prítomnosti sľubnej miery literárneho talentu. A tak si zaslúžia pozornosť v tomto kontexte napriek možnému riziku, že ich ďalšia literárna púť sa môže

vymknúť z dobre naštartovanej trate (či sa tak stane alebo nestane, to majú vo svojich rukách).

Pre mladšie ročníky dospelých napísala (podľa poznámky na obálke údajne ako dvanásťročná) prózu *Rodinu si nevyberieš* (Ďateľ) *Denisa Dobrovodová*. Príbeh vyznieva ako autentická výpoveď tínedžerky, ešte dieťaťa, o živote rodiny, v ktorej (podľa viacerých indícií) spoznáваме rodinu jej otca Ľ. Dobrovodu (aj na základe jeho kníh *Ja malkáč* a *Ja veľkáč*) – aspoň čo sa týka charakterov a vzťahov (stará mama, otec, určitá nepraktickosť dospelých, „talianky“ typ manželstva a pod.). Pre naráciu je charakteristická úprimnosť, predčasná zrelosť (skôr naratívna ako zmyšľaním: autenticky detská naivita našťastie zostáva zachovaná a zároveň je zreteľný nadhľad nad ňou, napr. pri fantazírovaní alebo pri reflektovaní srdcových záležitostí). Centrom diania je život v rodine, v ktorej funguje svojrázny otec, nevelmi praktická matka, rozmaznaná mladšia sestra a tichý najmladší braček. V takejto situácii si hrdinka občas pripadá ako populúška. Väčšina príbehu sa odohráva na dovolenke v Egypte, kde si (spočiatku trocha buričsky naladená) protagonistka uvedomí, čo sa v živote javí ako hodnota – a čo ňou skutočne je. Prísľubom do budúcnosti je vcelku dobrá narácia – aj keď sa autorka v súvislosti s niektorými epizódami opakuje (príklad: opakovaný komentár týkajúci sa jedenia starej mamy na jednej strane síce zintenzívňuje tento rozmer postavy ako jej charakterizačný príznak, ale spôsob, akým sa na to upozorňuje a aký má zvýrazniť dojem spontánnosti rozprávania, v skutočnosti pôsobí redundantne). Celkovo je to svieža, veľmi súčasná narácia so schopnosťou modelovať postavy i dramatické dejové momenty.

Príbeh *Kamilly Šebestovej Generá-*

DANIELA OLEJNÍKOVÁ / Daniel Pastirčák: O kresbe, čo ožila

cia MY (Culture Positive – Citadella) je určený kategórii „mladých dospelých“. Ako píše na prebale Ľubomír Feldek, výpoveď Šebestovej je šokujúco úprimná. S drsnou autenticitou približuje svet bratislavských tínedžerov, ktorý svojou úpadkovosťou pôsobí nesmierne smutne: zabávať sa v poňatí tejto mládeže znamená pohybovať sa v parte orientovanej na alkohol, drogy, sex s príležitostnými partnermi, ponocovanie v pochybných baroch a puboch, vnímať školu ako rozčuľujúcu príťaž, žiť v akomsi mátoživom, mámvom polovedomí, strácať postupne vzťah ku všetkému, čo bolo ke-

dysi vzácne, ale vo svetlých chvíľach si predsa len ešte uvedomovať svoj zostup na dno. Východiskom sa zdá byť láska k človeku; chlapec však sklame, stará mama zasa zomiera. Napokon sa skutočným východiskom z marazmu stane sila vlastnej osobnosti, vlastného rozhodnutia a láska – k životu, k pamiatke starej mamy, k rodičom. To je však už druhá časť príbehu – o tom, ako sa protagonistka postupne dostáva z kráčov závislostí. V tomto smere sa autorka nevyhla určitým konvenčne romantickým momentom (napr. spracovanie lúboštného motívu, prirýchlá náprava výsled-

kov v škole, happy end na gréckej pláži). Ale prechod z tvrdej drsnej reality k pozitívnemu obratu predsa len nie je taký náhly, aby nebol vcelku presvedčivým zobrazením vnútorného zápasu (aj keď s miernym pátosom, napr. v súvislosti s motívom Boha alebo postavy Mimy). Mladá autorka má nespochybniteľný pozorovací talent a ako rozprávačka dokáže presvedčivo a s nadhľadom vypovedať o tom, čo má odpozorované i zažité v posledných desaťročiach. Miera optimizmu, ktorú svojím rozprávaním poskytla, je rovnako autentická ako miera rozčarovania. Ponúknutý obraz života sa dospelým nemusí (nebude) páčiť. Netreba si však pred ním zakrývať oči: je tu a je aj taký.

Prevažne realistické postupy prezentujú aj zborníky poviedok, ktoré každoročne pripravuje vydavateľstvo Perfekt. Najnovší *Ovečky v čerešňovom sade*. *Poviedky pre deti a nástročné* opäť zostavil Peter Karpinský. Poviedky i tentoraz mapujú radosti, starosti a trápenia detí, vzťahy medzi nimi aj vzťahy s dospelými. Autori si všímajú svetlé i temné stránky života, ale podstatné je, že prózam nikdy nechýba optimistické vyznenie, a tak nachádzajú a upevňujú v detskom svete pozitívne hodnoty.

ZMYSLUPLNOSŤ ZÁBAVNOSTI

Príbehy, ktoré sledujú zámer poskytnúť detskému čitateľovi kvalitnú a pritom duchaplnú zábavu, sú v knižnej produkcii pre deti vítaným artiklom. Hoci táto kategória prozaickej tvorby pre deti je každý rok vysoko frekventovaná, vôbec nie je ľahké takýto zámer esteticky hodnotne naplniť. Vždy totiž ide o balansovanie na hrane, z ktorej sa dá veľmi ľahko sklznúť do komercie a triviality.

K príbehom, ktoré takémuto nebezpečenstvu zásluhou objavného riešenia

sujetu odolali, patrí nová próza **Andrey Gregušovej** *Marína a povalači* (Slovart), jeden z najlepších rozprávkových príbehov minulého roka. Autorka vtipne realizovala konfiguráciu mimetického a fantazijného princípu, pričom svet rozprávkovej animácie a svet ľudskej reality nechala od seba dôsledne a originálne oddelené. Zdrojom komiky sú okrem inteligentných situačných gagov najmä dve veci. Jednak je to spôsob charakterovej a jazykovej individualizácie protagonistov (pavúka – najvážnejšieho z nich, komára – používajúceho parazitickú časťicu „však“, netopiera – vzhľadom na svoj pôvod používajúceho základné francúzske výrazy) s vtipnou etymológiou výrazov (povalači – lebo žijú na povale; meno Marína, lebo jej prikrývka farbou pripomína more). Druhým zdrojom humoru je dôkladná aplikácia animálneho aspektu videnia, zvyklostí a zákonitostí animálneho sveta na ľudský svet (skúsenosť typu mať brlôžtek, byť divý – lebo iný, byť skrotený – teda rovnaký, kŕmiť niekoho a pod.). Komický efekt v tomto smere umocňuje aj predsádka knihy štylizovaná do podoby náučných hesiel súvisiacich s krotením „divých“ dievčatiek. Tajomnosť príbehu súvisí s postavou dievčatka, ktoré má očividne nejaké trápenie v rodine, preto uteká na povalu, ba v štvrtej časti knihy sa ta vyslovene nastahuje. Podstata problému však zostane iba naznačená (aj v tomto smere autorka dôsledne akceptuje aspekt svojich troch hrdinov) a na základe toho sa dajú veci predpokladať, ale nie dokázať. Priateľstvo troch kamarátov a ich dobrodružstvá s „krotením“ dievčatka a starostlivosťou oň sa končia odťahovaním dievčatka a uložením sa na zimný spánok – pospolu, lebo samotnému by každému bolo otupno. Vtipný a zábavný príbeh výbornej rozprávačky hovorí o priateľstve, o potrebe blízkej bytosti aj

o dobrodružnosti, ktorú možno objaviť kdekoľvek.

Príjemným prekvapením minulého roku bol debut **Marky Staviarskej Marínka Somarinka. Ako nakrútiš film, aj keď nie si dospelák** (ZumZum produkcion). V rámci zábavného rozprávania o dievčatku Marínke s vtípne motivovanou prezývkou Somarinka autorka, ktorá sama profesionálne pracuje v prostredí filmárov, skĺbila zážitkovosť (zábavnosť) s poznatkami o tom, ako vlastne vzniká film, aké rozličné profesie sa na jeho vzniku podieľajú, čo sa deje pred a čo po jeho natočení a pod. Kompaktnosť dobrodružno-zábavného prázdninového príbehu (rodina, kamarátstva, prázdninové zážitky, dobre odpozorovaná pôvabná naivita detského uvažovania a vyjadrovania) a poznávacieho plánu textu (fázy a postup prípravy a výroby filmu až po premiéru) dosiahla autorka tým, že oboje efektívne vybudovala na tematizácii procesu tvorby filmu. Aktivitu v tomto smere ponechala deťom, čo jej umožnilo veľmi prirodzene zapracovať do textu informatívny rozmer: fakt, že detské postavy mnohým termínom a pojmom nerozumejú, mnohé kroky si predstavujú naivne, mnohé veci musia objavovať alebo sa aj zmýlia, vytvoril totiž veľmi dobré podložie jednak na to, aby sa veci vysvetlili, jednak na vznik prirodzeného epického diania. Dospelí v tomto kontexte pôsobia ako prirodzení facilitátori detského konania. Autorka neskĺzla do triviálnosti (čo býva pri kontaminácii príbehovosti náučnosťou častý výsledok), ale vytvorila živé, svieže dielo, v ktorom sa zábavnosť a informatívnosť organicky dopĺňajú.

Kniha **Zuzany Csontosovej Zatúlavný Gombík** (Proti prúdu-Nota bene) je v kontexte najlepších kníh roka 2014 hodna pozornosti najmä z tematického hľadiska. Zameriava sa totiž na problematiku bezdomovcov, ktorá je v kontex-

te našej detskej literatúry doposiaľ reflektovaná len okrajovo. V prvej, príbehovej časti autorka vhodne uchopila túto tému prostredníctvom animálneho rozprávača, túlavého psa Gombíka. Zvolila si jednoduchú, tak trocha reportážnu naráciu so sporadickým, funkčným uplatnením naivného nazerania na svet (ktoré má veľa spoločného s detským pohľadom). Predovšetkým animálny rozprávač a jeho špecifiká zachraňujú text od toho, aby sprítomňovanie početných starostí a zriedkavých, malých radostí ľudí žijúcich na ulici vyznelo príliš priamočiaro. Emocionálnu pôsobivosť textu umocňuje fenomén vzťahu psa a človeka, v ktorom sa spriehľadňuje aj potreba mať blízkosť bytosť, ale tiež problémy, nebezpečenstvá, aké na ulici číhajú. Autorke sa teda podarilo pre deti primeraným spôsobom vyjadriť osudy i pocity tých, čo žijú na ulici, a v závere príbehu sa vyhnúť lacno optimistickému riešeniu situácie protagonistov príbehu. Druhú časť publikácie pripravila etnologička Nina Beňová, ktorá sa dlhodobo venuje problému bezdomovcov. Zamerala sa na vysvetlenie podrobností zo života predmetnej society, príčin a špecifik jej životného štýlu formou interview detí s tromi autentickými bezdomovcami, ktorí boli ochotní porozprávať o sebe. Bezpochyby je to zaujímavý projekt a zaujímavá knižka.

Hravá zábavnosť príbehov môže byť však aj celkom dominantná a vytvárať rozmarný až absurdný, pritom kultivovaný príbeh obohatený len nenáročným poznávacím rozmerom, ako je to v dvoch rozprávkových knihách **Marty Hlušikovej**. Konvenčnejší charakter (z hľadiska motívov aj tvorivej metódy) má úsmevný cyklus príbehov o škriatkovi žijúcom vo vežových hodinách **Vežovníček** (Vyd. Matice slovenskej). Vtipným čítaním pre deti je najmä jej druhá kniha, **Strelené rozprávky** (CPress Brno),

vystavaná na absurdných nápadoch (vysávač spievajúci džez; bytôstky čajovníčkov vyskakujúce z čajovej pary; tvrdohlavé nohavice; vzbura klobúkov a pod.). Naratívne svižné príbehy sú sympatické primerane zabudovanou sebaíroniou rozprávačky a popri dobrej zábave nevtieravo upozorňujú na „dušu“ vecí, kultivujú schopnosť čitateľov pozornejšie a hlavne ozvláštnene vnímať svet a zdalivo všedné veci v ňom.

Malým predčitateľom je určená nová autorská knižka výtvarníka Ľuboslava *Paľa Tim* a *Pim. Veľká nuda* (TRIO Publishing). Spúšťačom prostého, kumulatívne komponovaného príbehu je detská naivita dvoch leňošiach myšičiek. Na repliku mamy: „A čo tak robiť niečo užitočné!“ nasleduje vzdorovitá reakcia: „My radšej urobíme niečo NE-

UŽITOČNÉ!“ Pokračovanie je o tom, ako podarená figurálna dvojica spraví niekoľko absurdných neužitočných úkonov, až napokon mimovoľne, v snahe realizovať „ten správny nápad“ (čo v interpretácii malých hrdinov znamená nudiť sa) vykonajú viacero užitočných počinov. Nakoniec zaspia so slovami: „Nudenie je vlastne ťažká práááca...“ Príbeh možno prečítať ako elementárne upozornenie na zmyslupnosť ľudského úsilia a na to, že bez práce vlastne nedokážeme jestvovať.

Produkcija detských prozaických kníh v roku 2014 bola bohatá. Na tomto mieste sme však venovali pozornosť len vybraným prózám, ktoré pokladáme za najvydarenejšie. Globálnejší pohľad na ostatné (dobré, priemerné i podpriemerné) ponúkame v pokračovaní.

Sponzorský dar pre 1. detské audiocentrum

V Detskej fakultnej nemocnici s poliklinikou na Limbovej ulici v Bratislave počas podujatia *Okrúhly stôl k problematike detí s poruchou sluchu*, ktorý sa uskutočnil 10. septembra 2015, odovzdal riaditeľ BIBIANY, medzinárodného domu umenia pre deti, Ing. Peter Tvrdoň sponzorský dar pre 1. detské audiocentrum prof. MUDr. Janky Jakubíkovej, CSc. v Bratislave. Tvorí ho kolekcia ilustrácií, ktoré ocenila detská porota Bienále ilustrácií Bratislava za posledných 11 ročníkov bienále. Zástupcovia BIBIANY zároveň odovzdali chorým deťom na detskom lôžkovom oddelení ORL rozličné propagačné predmety.

(gl)